

Sigade sigimine ja tiinestumine OÜ Pihlaka Farmis

Seminar ”Tarkusi seakasvatajale”
Pärnus 9. - 10. novembril 2006

Vaike Paas - farmi juhataja

OÜ Pihlaka Farm asub Harju maakonnas Kiilis. Farm teeb jõudluskontrolli ja on ETSAÜ liige juba aastaid. Farmis on 150 emist. See on farmi praegune maksimumvõimsus. Täiskohaga töötajaid on neli. Tõugudest kasvatame eesti suurt valget, pieträäni ja ristandeid (LxY). Kulte põhimõtteliselt ei ole. Laudas on ainult ekspertkult. Emiste tiinestamiseks kasutame põhiliselt kunstlikku seemendamist (KS). Kasutame nii emakakaelasest (EKSS) kui ka emakasisest seemendust (ESS). Meie farm oli esimene Eestis, kes hakkas 2002. a katsetama emakasisest seemendamist (ESS).

Kunstlikult seemendati 2005. a 91,6 % emistest. Kunstliku seemenduse protsent (EKSS ja ESS) on olnud aastatel 2000-2006 vahemikus 89-97%.

Tabel 1. Seemenduse ning viljakuse näitajad aastatel 2002-2005

Näitajad	2002	2003	2004	2005
Emakakaelasine seemendus %	83,1	68,7	68,4	62,4
Emakasisine seemendus %	6,8	20,3	21,4	29,2
Loomulik paaritus %	10,2	11	9,9	8,4
Kunstliku seemenduse %	89,8	89	89,9	91,6
*Poegimiste protsent %	65,5	75,4	78,8	79,2
Elusalt sündinud põrsaid pesakonnas	10,8	11,2	11,3	11,7

$$* PO = \frac{PSK}{SEEM - LS} * 100\%$$

kus:

PSK -antud perioodil poeginud emiste arv;

SEEM – seemendatud emiste arv;

LS – lahtise seemendusega emiste arv.

Emiste seemendamisest farmis

Seemendan kunstlikult nii vanad emised kui ka emikud. Emikute kunstliku seemenduse protsent 2005. a oli 82,7, vanaemistel 95,5 %. Emikute kunstliku seemendamise tulemused ei ole halvad. Emikute poegimise protsent oli 72,7, viljakus oli 10,7. Vanaemise poegimise protsent oli 82,1 ja viljakus 12,3.

Emikut on võimalik tiinestada kunstliku seemendamisega ja saada häid tulemusi.

Mida teha, et noor siga (emik) tiinestuks

Emiku **esimene ind** on väga oluline avastada ja kuupäev fikseerida.
Emiku **teine ind** avastada, fikseerida ja jälgida, kas innatsükkel on 21 päeva.
Vältida emiku seemendamist enne 210. päeva.

Emikute indlemisega probleeme ei ole. Kui vahel 1. ja 2. inna vahe ei ole 21 päeva, siis 2. ja 3. inna vahe on kindlasi normaalne.

Kui emik ei hakka indlema, siis võib katsetada E-Seleeni süstimist.

Tavaliselt seemendan 3. innal, sest siis on emiku vanus keskmiselt kaheksa kuud.
Emiste keskmine esmasseemenduse vanus (ESV) on 240 päeva, esmaspoegimise vanus (EPGV) 353 päeva.

Pärast testimist on vaja emikut kohe jälgima hakata.

Emikuid peab laskma jalutama – väga oluline. Vaeva on väga vähe, sest sead harjuvad kiiresti - mina kutsun, nemad tulevad; mina ütlen “Kuju”, nemad lähevad sulgu.

Mida teha, et mitmendat korda poeginud emis kindlasti tiinestuks

Jälgin emist juba poegimisprotsessi käigus.
Kõigile süstin dinolyticut.
3 päeva enne võõrutust süstin vitamiini E-Seleen.
Vanade emiste aedade juurde saadan eksperdi.

Poegimiste protsent on karjas keskmisena 79,2. Meie farmi eesmärk on 90.

Õige karjatäienduse valik on eelduseks hea toodanguvõimega emisele.

Valik algab pärast emise poegimist. Valin nendest pesakondadest, kus ei ole olnud terviseprobleeme.

Valikul jälgin:

- Emise põlvnemist ja põrsaste tootmise võimet.
- Testimisel pekipaksuse ja lihassilma mõõtmistulemusi. Karja ei võta emist, kelle pekipaksus on alla 10 mm ja lihassilma läbimõõt alla 60mm.

Kiire juurdekasv ei ole takistavaks faktoriks.

Ei võta karja pesakondadest, kus on esinenud kõhulahtisust – sigade maksad peavad olema terved.

Õige seemendusaja leidmine

Emiste jälgimine.

Alustan emiste jälgimist 4. päevast pärast võõrutamist.

Avastan ja fikseerin paigalseisu refleksi.

Vanad emised seemendan 20 tundi pärast paigalseisu refleksi algust.

Noored emikud seemendan 10 tundi pärast paigalseisu refleksi algust.

Inna avastamise aparaat ka olemas.

Kõik märkmed panen kirja seemenduskausta.

Päev algab hommikuse emiste jälgimisega seemenduslaudas.

Seemendamine laudas toimub mitmel erineval ajal (isegi öhtul kell 10), sõltuvalt sellest, millal saab emisel 10 või 20 tundi mööda paigalseisu refleksi avaldumisest.

Siiani oleme kõige rohkem kasutanud emakakaelasisest seemendust, kuid iga aastaga kasvab ESS osatähtsus. 2005. a moodustas ESS juba 29,2%. Loomulikku paaritust (8,4%) kasutan ainult siis, kui spermat ei ole.

Miks olen suurendanud aasta-aastalt emakasisese seemenduse osakaalu?

- Tiinestumise % on parem (ESS 94,2%, EKSS 71,6)
- Põrsaid sünnib pesakonnas rohkem (ESS 12,3, EKSS 11,4).

Muud näpunäited

Siga on muutunud pekiseast lihaseaks, see nõuab söötmise pidevat jälgimist.

Lauda heakord ja puhtus!

Sead normaalse paigutustihedusega.

Tulemused on head sellepärast, et ise teen, ise vastutan ja loota ei ole kellegi peale.

Usaldusväärne kolleeg.

Tabel 2. 2005. a seemenduste/paarituste tulemused

Näitajad	Emise staatus	Arv	*Poegimiste protsent %	Elusalt sündinud põrsaid pesakonnas	Võõrutatud põrsaid pesakonnas
Seemendusi/ paaritusi	NE	110	72,7	10,7	10,5
	VE	246	82,1	12,3	11,8
	NE+VE	356	79,2	11,7	11,4
Loomulik paaritus	NE	19	89,5	10,8	10,7
	VE	11	72,7	12,5	12
	NE+VE	30	83,3	11,4	11,1
Emakakaelasisene seemendus	NE	91	69,2	10,6	10,4
	VE	131	73,3	12	11,6
	NE+VE	222	71,6	11,4	11,2
Emaka - sisene seemendus	NE	-	-	-	-
	VE	104	94,2	12,3	12
	NE+VE	104	94,2	12,3	12

$$* PO = \frac{PSK}{SEEM - LS} * 100\%$$